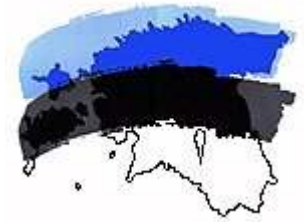

Usaldusest ja läbipaistvusest

27. 10. 2006

Usalduse nimel ...

- Mis on tehtud meil
- Mis mujal
- Vaatlemise tõsiasjad

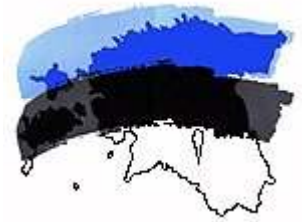
Kas jaoskonnas vői netis?

	2004	2005
Kindlasti jaoskonnas	43%	28%
Pigem jaoskonnas kui Internetis	14%	19%
Pigem Internetis kui jaoskonnas	21%	31%
Kindlasti Internetis	12%	12%
Ei hääleta	5%	5%
Ei oska öelda	5%	5%

allikas: *Faktum*, 2005

Usalda, aga kontrolli!

Vanad viisid:

- * Hääletamise vaatlus jaoskonnas
- * Häälte kokkulugemine jaoskonnas

Internetis hääletamine:

- * Koju vaatlema ei minda
- * Häälte kokkulugemine masinaga

Süsteemi loomine

Nii lihtne kui võimalik!

Süsteem läbipaistvaks!

- riiklik infrastruktuur, ID-kaart, digiallkiri
- puudub valijate registreerimine
- e-hääletamine ja eelhääletamine ühel ajal
- ülehääletamine
- e-häälte skeem sarnane ümbrikuhääletamisega
- häääl ja liikumise kanal salastatud
- karmid turvanõuded serverile

Süsteem läbipaistvaks II

- minimaalne aeg võrgus
- monitooring
- logid
- proovihääletus
- auditeerimine
- koolitus

Veel võimalusi

- Testvallad ja kontrollhääletajad
- Kinnistustõend pildiga
- Pabertõend / digitõend ja iga hääle ID
- Häälte segamine enne lugemist
- Süsteemi/masina sertifitseerimine
- Järelkontroll teises süsteemis
- Avatud litsents
- Uuringud

Mida vaatleja tahaks näha ...

... et teha järeldusi e-hääletamise süsteemi kohta:

- töötav süsteem
- sügavam vaade süsteemi – dokumentatsioon ja praktika
- e-hääletamise tulemused
- sotsioloogilised uuringud

Vaatleja uus roll

Vaatlemise võimalused piiratud:

tegevus lühiajaline,
ei osale süstemaatilises testimises
eeldab sügavamaid teadmisi

Võimalik hinnata :

otsustusprotsessi läbipaistvust
kasutajasõbralikkust
süsteemi disaini
süsteemi auditeerimise võimalust
funktsionaalsust /nt hääletamine, häälte kokkulugemine
vastavust standarditega, nt hääle salajasuse tagamist

Hindamise näide

4 põhikriteeriumit

turvalisus

läbipaistvus

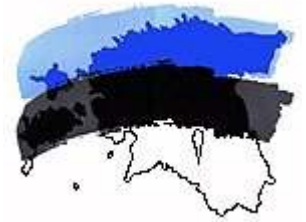
kasutajasõbralikkus

kättesaadavus

Allkriteeriumid

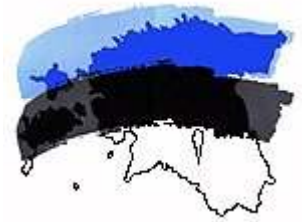
Läbipaistvus: anonüümsus, autentsus, usaldus, tehniline dokumentatsioon, personali usaldusväärsus, süsteemi terviklikkus, võime mitte sekkuda, süsteemi täpsus, privaatsus, süsteemi kasutamise ühekordsus, protsessi läbipaistvus, süsteemi läbipaistvus, järelkontrollitavus, rollide lahusus.

Tulevik

- 1.3 mln internetipanga klienti
- 81% tuludeklaratsioonidest Interneti kaudu
- ? e-hääletajat 2007 märtsis, 2009 oktoobris..

Over-night storage

Tänan kuulamast!

